

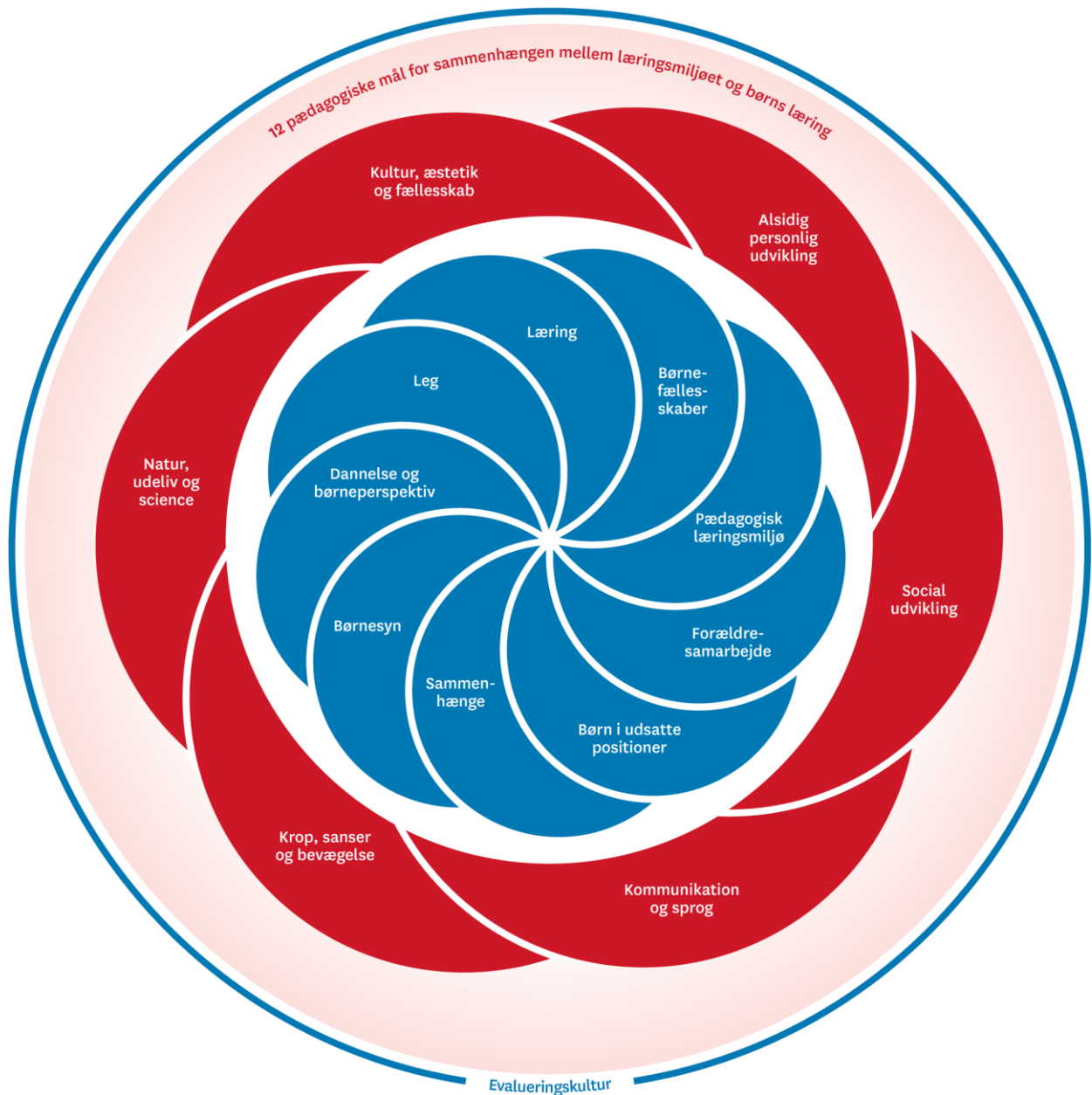
Pædagogisk læreplan for Børnehuset Dalgashave 2020

BØRNEHUSET
DALGAS HAVE

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Vi er en integreret institution på Frederiksberg med fem vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper. Institutionen ligger i et roligt kvarter, tæt på parker og metro.

Vi har to afdelinger med hver sin grønne legeplads. I den ene afdeling er der tre vuggestuegrupper og i den anden to vuggestuegrupper og en børnehavegruppe.

Børnehaven er en skovbørnehave. Skovbørnehaven ligger i Svaneparken ved Rude skov. Børnene er i skoven to uger og en uge på Frederiksberg. I Svaneparken er der seks børnehaver - alle fra Frederiksberg.

Både på Frederiksberg og i Svaneparken har vi madordning hvor der, hver dag, bliver lavet mad til børnene.

Vi har guldmærke i økologi.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

FN's børnekonvention har fokus på børns ret til leg og medbestemmelse står centralt i de danske dagtilbud og dermed også her i børnehuset Dalgas have.

Det pædagogiske personale spørger børnene, hvordan de oplever deres dagligdag i institutionen. Det kan f.eks. være samlinger, hvor børnene bliver stillet simple spørgsmål. Der er mange børn som har nemt ved at ytre sig om hvad de kunne ønske sig, men det er lige så vigtigt at de børn, der endnu ikke har et sprog eller modet til at sige noget foran andre, bliver guidet til at give deres besyv med.

Når dagligdagen i institutionen giver mulighed for valget mellem flere forskellige muligheder for aktiviteter eller leg, spørger vi børnene hvad de kunne tænke sig at lave. På den måde skaber vi demokratiske sammenhænge, hvor børnene oplever at deres ord også har betydning.

Vi tager udgangspunkt i at børn har en værdi i sig selv, at de har ret til at udvikle sig i eget tempo. Vi har fokus på at drage omsorg for børnene og udfordre dem.

Vi arbejder med dannelse når vi møder børnene med en holdning om ligeværd børn og voksne imellem. Det er det pædagogiske personale der tager ansvar for relation, trivsel, læring, udvikling og dannelse. Alt sammen så børn kan udvikle sig som kompetente og selvstændige individer. F.eks. viser vi glæde og byder velkommen når barnet kommer om morgenen og hjælper med en god afsked til forældre og en god start på vuggestue/børnehavedagen. I vuggestuen er megen læring knyttet til færdigheder og dannelse er ingen undtagelse, især dannelse omkring måltidet fylder i hverdagen; At sidde på stolen, spise fra egen tallerken og vente med at rejse sig fra bordet til det pædagogiske personale vurderer at måltidet er færdigt. I børnehaven når børnene venter på at det bliver deres tur til at gynge og det tales om hvor lang tid det er rimeligt at en gyngetur varer eller når Rødderne aftaler hvilke sociale regler, der skal gælde for dem.

Vi har fokus på at børnene bliver selvhjulpne. Børnene skal opleve glæden ved at mestre udfordringer og opgaver i hverdagen og det er der rig mulighed for at øve. De små børn inspireres af de større børn til at begynde at gøre tingene selv. Selvhjulpenhed øver vi særligt i rutinerne ved måltiderne og når tøjet skal af eller på.

I vuggestuen kan næste færdighed være at kravle op ad en stigen til krybben, en Tripp-Trapp stol eller op på puslebordet når barnet skal skiftes. For børnehavebørnene er trappen i bussen en ny udfordring og selvfølgelig skoven med alle den muligheder for at afprøve nye færdigheder.

Det enkelte barn styrkes i at blive mere og mere selvhjulpne og det giver succesoplevelser, selvtillid og tro på sig selv.

Vi følger børnenes initiativer så de bliver mødt og anerkendt. F.eks. når barnet selv ønsker at smøre sin mad eller gå ned ad en trappe uden hjælp fra en voksen.

Vi støtter børnene i deres personlige udvikling så de bliver fysisk og psykisk robuste. F.eks. at vente på tur (udsætte egne behov) eller guide børnene så de selv kan være med til at løse egne konflikter.

Personalet er lyttende, understøttende og giver børnene tid til refleksion.

I vuggestuen lægges grunden til hvordan man leger. F.eks. beskriver en pædagog hvordan hun flere gange har leget "dække bord og spise et måltid" med en gruppe børn. Efter nogle gange kender børnene legen og kan lege den selv. De kender rammerne for en leg og kan selv udvikle den samt bruge erfaringen til at lege andre lege. De mindre børn kan iagttage hvordan de større børn leger og på den måde blive introduceret til legens struktur.

Vi bruger rutiner og overgange, f.eks. måltider, før og efter måltider samt garderobebesøg til læringsrum for selvhjulpethed, vente på hinanden og relationsdannelse børn og pædagogisk personale imellem. F.eks. tager børnene selv tøj af og på, alt efter hvilket niveau deres færdigheder er eller hvad de øver sig på sammen med en voksen. Når der skal vaskes hænder før et måltid er der en "venteaktivitet" i børnehaven og i vuggestuen hjælpes, de børn der har vasket hænder, til at komme op og sidde på deres plads. De får kendskab til den måltidsdannelse, vi har i dansk kultur. Og bidrager med fortællinger om hvordan de spiser hjemme. Ofte hører vi børnehaveforældre fortælle at måltiderne hjemme ikke kan begynde, før der er sagt værsågod ligesom i børnehaven. I garderoben kommer vuggestuebørnene ud i mindre grupper og øver sig i at tage tøj af og på. I børnehaven er nogle helt selvhjulpne mens andre stadig har brug for guidning af det pædagogiske personale.

Ved at indrette de fysiske rum skaber vi tydelighed for børnene, så de kan se legemulighederne. Når børnene kommer om morgenen er der taget legetøj frem – oftest til rolige aktiviteter som tegning eller lignende, så det er rart at komme i institution. Aktiviteter, der giver mulighed for at alle kan deltage uanset hvor godt, barnet kender de andre børn. Vi guider børnene til at være med i de fællesskaber, der er opstået den dag. Der er ikke så meget legetøj tilgængeligt som ellers pga. Covid-19, men "dagens legetøj" er tilgængeligt for børnene.

Vi har fællesrum, der er indrettet til bevægelse med en klatrevæg, et krearum og et rum målrettet vuggestuebørn. Rummene er i brug under Covid-19, men med begrænsninger af hygiejne hensyn. Vi har to legepladser, den ene målrettet vuggestuebørn og den anden både vuggestuebørn og børnehavebørn. Vuggestuebørnene har således mulighed for at lege forskellige steder inden for institutionens rammer. Pga. Covid-19 bliver alle stuer i øjeblikket på det stykke legeplads, der er udfordret så vi undgår at blande børnegrupperne.

Vuggestuen udgør ofte den første arena børnene støder på, efter den vigtigste; hjemmet. Læring i daginstitutionen har helt andre vilkår end hjemme. Der er nye børn og voksne, man skal lære at kende som den første læring og derefter åbner der sig et væld af muligheder. Færdigheder, lege, venskaber, sprog og kultur for at nævne nogle.

Vi arbejder med læring ved at det pædagogiske personale skaber en god relation til det enkelte barn. Det giver børnene den tryghed, der er en forudsætning for læring. Vi vægter også at børnene alle er med i forskellige fællesskaber. Nogle gange er læringen forudsætningen for fællesskabet - andre gange er fællesskabet forudsætningen for læringen.

Børnene danner selv fællesskaber når de leger. Det pædagogiske personale danner fællesskaber ved måltiderne, bus- og gåmakkere i børnehaven eller når vi deler børnene op i mindre grupper og leger eller laver aktiviteter med dem. Forskellige fællesskaber byder på forskellige muligheder. Nogle børn trives godt ved måltiderne mens andre trives bedst i leg på legepladsen. Med guidning fra det pædagogiske personale kan de gode erfaringer fra et fællesskab overføres til andre.

Leg, læring og dannelse sker i børnefællesskaber og det er os som pædagogisk personale der har ansvaret for det og vi fastsætter rammerne. Det er vigtigt at hvert enkelt barn oplever at være en del af fællesskabet, at det bliver respekteret og lyttet til. Men også lærer at tage hensyn til andre.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I løbet af dagen, skabes pædagogiske læringsmiljøer i rutiner, voksenstyrede leg og aktiviteter og børnenes selvinitierede leg. Børns leg opstår spontant og det pædagogiske personale understøtter den ved at deltage i legen, hvis der er behov for det. (Se leg under punktet Børnesyn, dannelse & børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber).

Herunder ses eksempler på rutiner, voksenstyret leg og aktiviteter.

Et eksempel på rutiner er læringsmiljøet i garderoben.

Vi går i garderoben i mindre grupper så ofte det kan lade sig gøre. Især i børnehaven kan det være svært i skoven, når alle skal i bussen samtidigt. I garderoben kan børnene øve at tage tøj af og på, sammen en tryk nærværende voksen. Det pædagogiske personale motiverer børnene til selvhjulpethed. De bruger deres viden om børnene og den relation, de har opbygget til at målrette motivationen til det enkelte barn. I vuggestuen er der megen hjælp, men så snart børnene selv viser interesse for selvhjulpethed eller det pædagogiske personale vurderer at de er klar begynder vi stille og roligt at lade børnene klare af - og påklædning selv. Jo flere færdigheder børnene får - jo sværere færdigheder kan de øve sig på. Målet for vuggestuebørn er at de selv kan tage fodtøj af og på samt jakke og flyverdragt når de begynder i børnehaven. De fleste børn lærer først at lyne lynlåse i børnehaven. Det pædagogiske personale hjælper børnene og motiverer dem til nye færdigheder.

Voksenstyret leg i vuggestuen kan f.eks. være at lave sandkager i sandkassen, trille med en bold eller sanglege. I børnehaven kan det være spil, forskellige fælleslege eller lege med et enkelt eller få børn med et stykke legetøj. Læs mere om leg under punktet om Børnesyn, dannelse & børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber.

Aktiviteter er alle de ting det pædagogiske personale sætter i gang fra maling til gåture i nærmiljøet. Aktiviteter bruges af det pædagogiske personale til at understøtte det børnene øver sig på i øjeblikket. Det kan f.eks. være at gå ved siden af klapvognen og holde fast selv, øve at klippe med en saks eller samle blade til senere brug.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Når børnene begynder i vuggestue afholder vi en forventningsafstemnings-samtale hvor forældrene fortæller om deres barn og den voksne, der skal modtage barnet fortæller om at gå i vuggestue. Ved samtalen taler vi også om hvordan barnets første tid i vuggestuen forløber. Den første dag er altid en besøgsdag hvor barn og forældre er en times tid i vuggestuen. Forløbet derefter afhænger af hvor hurtigt der dannes en relation mellem barnet og den nye voksne i dets liv.

Når børnene begynder i børnehave er forældrene også velkomne i begyndelsen. De børn, der har gået i vuggestue i Børnehuset Dalgas Have har allerede besøgt deres kommende børnehavegruppe flere gange og også været på besøg i skoven. Børn, der kommer andre steder fra får et lidt længere forløb sammen med forældrene. I begge tilfælde inviteres forældrene med i skoven så de også kender vores skovbørnehave.

Vi har et forældremøde, en sommerfest og en julefest hvor de ældste børn, som skal i skole, går Lucia-optog. Vi fejrer børnenes fødselsdag (se vores fødselsdagspolitik) og forældrene er velkomne til at deltage. Når barnet holder sin sidste fødselsdag i børnehaven er der mulighed for at invitere stuen hjem. Under Covid-19 er forældrene ikke inviterede med til fødselsdage og vi kommer ikke på hjemmebesøg. Vuggestuegrupperne inviterer til besøg om eftermiddagen forår og efterår og når de store børn skal i SFO, siger vi farvel med en fælles morgenmad for dem og deres familier.

Børnegruppens trivsel er afhængig af et godt samarbejde forældre og det pædagogiske personale imellem. Det kan være at det pædagogiske personales prioriteringer giver anledning til undring – så kom og spørg. Vi veksler gerne nogle få ord om børnenes aktuelle trivsel på dagen men længere samtaler vil vi gerne aftale tid til. Både fordi det er rarest at tale sammen i fred og ro men også fordi der stadig er børn i institutionen som det pædagogiske personale skal være sammen med. Desuden tilbydes to samtaler mens barnet går i vuggestue og to mens barnet går i børnehave. Det er altid muligt at aftale en samtale hvis der opstår behov for det.

Alle stuer skriver nyhedsbreve til forældrene om gennemførte og/eller planlagte aktiviteter. Det er forskelligt med hvilken frekvens. Nyhedsbrevene beskriver hvilke lege og aktiviteter vi, i praksis, udfører for at leve op til læreplanen. Desuden bruger vi både sms, Aula og telefonopkald. Når børnehavegrupperne er i skoven kan det ofte være nemmere at sende en sms om at man gerne vil ringes op af det pædagogiske personale, hvis der er noget man gerne vil tale om.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Når børn begynder i vuggestue eller børnehave kan de komme i en udsat position alene af den grund at de er nye. Der er også mange andre grunde til at man kan komme i en udsat position – hvis barnet har været syg, bliver storebror/søster eller andre ting.

I Børnehuset Dalgas Have tager vi højde for børn i udsatte positioner, når vi gennem vores pædagogiske læringsmiljø danner rammen for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi har stort fokus på, at kvaliteten i relationen er særlig betydningsfuld, når vi og vores tværfaglige kolleger, sammen skal skabe en betydningsfuld pædagogisk hverdag for børn i udsatte positioner. I Børnehuset Dalgas Have, møder vi børn i udsatte positioner med samme positive forventninger som alle andre børn, og vi arbejder målrettet på, at børn i udsatte positioner, bliver en lige så stor del af børnefællesskabet som alle andre børn.

Det kan f.eks. være at det barnet bedre kan overskue en mindre børnegruppe eller at det har brug for en pause. En pause behøver ikke være at man skal gå væk fra de andre børn, det kan f.eks. være at barnet har en bestemt bog at kigge i eller at det får lov til at trække sig for leg/aktivitet en stund. Vi har forskellige muligheder for at støtte børnene - helt afhængig af situationen – til de igen er klar til at deltage i børnefællesskaberne, men samarbejdet med forældrene har altid en høj prioritet.

Vi skaber aktiviteter der kan rumme hele børnegruppen. vi sørger også for at have gå foran barnet og den vej igennem åbne en vej ind i leg og aktiviteter for det enkelte barn.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Det sidste år børnene går i børnehave er de en gang om ugen samlet i Røddergruppen. Under Covid-19 bliver Røddergruppen afholdt stuevis.

Vi arbejder med sociale kompetencer og udeliv, da det giver børn rigtig gode muligheder for skoleparathed og livsduelighed.

Rødderforløbet begynder med at børnene aftaler sociale regler for gruppen f.eks. om hvornår man siger ja til et barn der vil være med i legen og om/hvornår man kan sige nej. Reglerne bliver skrevet ned og børnene skriver under. Mens børnene er Rødder henvises til reglerne ved konflikter.

Rødderdagene har en fast struktur. Vi begynder med regel- og samarbejdslege. Det giver børnene kendskab til opbygningen af lege, mange børn kan lege sammen og dermed redskaber til at lege i skolegården. Derefter har vi dagens opgave som f.eks. omhandler geometri, tal eller forskellige farveopgaver. Fælles for opgaverne er at de gives via en fælles besked og løses individuelt.

Når Rødderne samles taler vi om et til to bogstaver for at give børnene kendskab til bogstavernes lyd og visuelle form. Børnene har en ting med hjemmefra, der begynder med dagens bogstav(er).

I januar måned overnatter Rødderne i børnehaven. De laver aftensmad sammen og der hygges inden soveposer, bamser og lommelygter findes frem. For mange børn er det første gang de skal sove uden mor og far. Det kan godt være lidt svært når sengetiden nærmer sig men spændingen ved at lyset slukkes (ikke helt) og der kan leges med lygter samt bedstevennen og de trygge voksne er en stor oplevelse. Når børnene står op næste morgen er ryggen meget rank og de er meget stolte og meget trætte. Vi beder forældrene hente børnene efter morgenmaden eller tidlig formiddag da der ikke er meget krudt tilbage i børnene. Hvis ikke det er muligt kan børnene være sammen med deres sædvanlige stue.

I marts måned laver Frederiksberg kommune en måling på den kommende skoleårgang. Målingen er en optælling af f.eks. koncentration og er et tal i en rubrik og ikke en test af børnene. Det

pædagogiske personale laver også "Barnets stemme" som er en samtale med barnet om bedste venner, yndlingslege og lignende som bruges når børnene begynder i skole.

Den sidste dag i børnehaven siger børn, forældre og pædagogisk personale farvel til hinanden med fælles morgenmad. Alle børn får et diplom med hjem med nogle positive ord, der beskriver dem sammen med en lille tale fra en af deres voksne på stuen. Hvis de tør, står de oppe på en stol, hvor alle kan se dem, imens talen holdes.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Hvert år laver vi i børnehaven en heks til det skt. Hansbål som bliver opstillet af beboerforeningen i Dalgas have. Dette giver anledning til en snak om den tradition vi har i Danmark med at brænde hekse af på bålet til skt. Hans. Det giver også mulighed for at bruge fantasien. Derudover lærer børnene at man kan gøre noget, der glæder andre, hvilket styrker deres personlige og sociale udvikling. Vi er ikke selv med til at brænde heksen af, da det foregår om aftenen.

Vi besøger biblioteket og låner materialer til understøttelse af børns læring eller deltager i de oplevelser biblioteket stiller til rådighed for os.

I skoven bruger vi naturvejlederne og de tilbud de stiller til rådighed.

Vi bruger KUBE. Her kan børnene træne og sanse deres krops færdigheder.

Vi bruger lokale parker, legepladser og skolens legeplads hvilket giver dem en introduktion til det nye de skal møde ved skolestart.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

I Dalgas Have har børnene mulighed for at lege forskellige steder. Udover de rum, der er målrettet forskellige aktiviteter eller aldersgrupper er de nyrenoverede legepladser indrettede så der opstår forskellige rum. Det hele giver mulighed for forskellige fordybelse og lege. I Svaneparken er der igen nye muligheder for lege både i skoven og på vores egen legeplads med bålhytte og sandkasse.

Der er legetøj, der passer til de forskellige lege som rummene indbyder til og børnene opfordres til at passe på legetøjet og rydde op efter sig når de skifter leg.

Det psykiske børnemiljø er kendetegnet ved et respektfuldt sammenspil mellem børn og voksne. Vi guider børnene til at have opmærksomhed på hinandens trivsel og børnene opfordres til at invitere hinanden ind i lege og nye børnefællesskaber.

Der er ofte mulighed for forskellige lege og aktiviteter samtidigt så børnene selv kan vælge hvad de har lyst til og sammen med hvem.

I Dalgas Have tilstræber vi at de indendørsfaciliteter har en æstetisk præsentation som inspirerer børnene til kreativ udfoldelse og fordybelse. Vi opfordrer børnene til at lege ude og inde med respekt for de andre børns leg.

Børnenes produkter bliver brugt til leg eller udstillet. Børnene bliver tilbudt mulighed for at opleve æstetik og kunstnerisk udfoldelse i form af sang og musik, billedfremstilling, klip osv.

I Svaneparken bruger vi skoven til fordybelse. Vi leger ofte de samme, kendte steder og det giver mulighed for at fortsætte leg fra sidste besøg. På den måde er der genkendelighed i turene ud i skoven. De kendte steder får også navne - ofte efter hvad man kan lege der. Abetræet er et godt eksempel på det –der er nemlig et stort klatretræ som kan rumme mange børn på en gang.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ser og hører børnene hver dag for at sikre dem anerkendelse for deres fund og fortællinger. Vi giver børnene udfordringer der passer til nærmeste udviklingszone. Dette for at understøtte børnenes mod til at afprøve dem selv i forskellige positioner og for at danne tætte relationer børnene imellem samt børn og pædagogisk personale imellem.

Via guidning fremmer vi børnenes muligheder for at opøve selvværd, selvtillid og selvrespekt, så de tør indgå i de fællesskaber Børnehuset Dalgas Have byder på.

Vi lytter til børnenes verbale og non-verbale sprog når de fortæller om eller peger på om nye sutsko.

Vi hjælper børnene med at pege eller italesætte f.eks. hvilket pålæg, de ønsker på rugbrødsmanden.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi øver børnenes legekompeter i selvvalgt og tilrettelagt leg. Det giver børnene mulighed for at øve sig i at gennemføre en leg, hvor forhandling, deltagelse og selve legen forandrer sig undervejs.

Vi bruger guidning; det pædagogiske personale går foran, ved siden af og bagved i en leg, afhængig af hvor børnene er i deres legekompeter.

Vi øver deltagelse i fællesskaber ved f.eks. måltider og samling.

Ved måltider venter børnene på tur før de får mad eller tager selv.

Til samling i vuggestuen vælger hvert barn en genstand, der symboliserer en sang, som hele gruppen derefter synger. På den måde har det enkelte barn indflydelse på fællesskabets handlinger.

I børnehaven bytter vi sangene ud med samtale, hvor børnene byder ind/ bliver hjulpet til at fortælle om f.eks. oplevelser eller viden om frøer. I børnehaven starter samling med at et barn tæller de andre børn, deler frugt ud og siger værsgod, Dette for at barnet lærer at stå frem foran andre, og have en funktionalitet i stuens fællesskab.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer**

Vi understøtter børnenes verbale og non-verbale sprog ved at være nærværende voksne, der har fælles opmærksomhed med børnene både når det gælder f.eks. leg, selvhjulpethed og måltider.

I vuggestuen gentager vi børnenes ord i en sætning for at børnene kan vide at de bliver forstået og så de kan høre udtale og betydning.

I børnehaven udvider vi børnenes fortællinger i samtaler. Vi stiller spørgsmål til børnene, så de får mulighed for at fortælle mere.

Både vuggestue og børnehave har samlinger hvor før-sproglige og sproglige kompetencer øves hver dag. Vi synger ofte, læser bøger og leger med at rime på ord og navne.

Vi taler ved måltiderne om hvad vi spiser og hvordan man deltager i et måltid, så det er rart for alle. F.eks. beder børnene om det, de ikke kan nå – ved hjælp af mimik, kropssprog eller verbalt sprog, de andre børn lytter og de børn som kan nå, sender maden videre.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Børn prøver kroppen af. "Se hvad jeg kan!" og det pædagogiske personale giver børnene nye udfordringer: "Hvor var det flot! Prøv om du kan..." På den måde understøtter vi at børnene får succesoplevelser samt giver lyst til yderligere udfordringer.

Når børn ser andre børn tør prøve nye ting, efterligner de eller det pædagogiske personale guider dem til at turde mere end før. Det ser vi i vuggestuen f.eks. når børnene øver sig i at kravle op på puslebordet og i børnehaven når det er træerne, der er den nye udfordring. Begge steder øver børnene i deres eget tempo.

De mindstes sanser bliver udfordret når de begynder i vuggestue, hvor alt er nyt – lyde, lugte, rum, mennesker, legetøj og mad. Efterhånden som børnene tager alle indtrykkene til sig, får nogle børn mod til at tage en regnorm i hænderne at sig selv, mens andre skal introduceres til leg med modellervoks eller forskellige underlag at gå på med bare fødder før de vil eksperimentere med at røre ved regnorme, sand eller mudder.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstema.

I vuggestuen er den nære, tilgængelige natur på legepladsen, den vigtigste arena. Her kan børnene se og føle årstidernes skiften. Sol, regn og vind mærkes på kinderne.

Børnene kan finde snegle, regnorme og insekter, der kan undersøges og iagttages.

Både vuggestuebørn og børnehavebørn kan eksperimentere når de leger i sandkassen; Kan man lave sandkager af både tørt og vådt sand? Hvor høj en sandbunke kan jeg bygge? Hvor bliver vandet af når det hældes i sandet? En spand med vådt sand er tungere end en med tørt sand hvordan kan det være? Alt sammen med til at udvikle børnenes nysgerrighed for flere eksperimenter.

Vi havde besøg af et pindsvin i sommer, der fik unger. Børnene blev optagede af at familien boede under en bestemt busk. Vi stillede mad og vand og børnene lærte at være forsigtige når de nærmede sig busken. Sådan gav besøget anledning til at børn og pædagogisk personale sammen kunne lære om pindsvin.

I børnehaven har børnene desuden en hel skov til rådighed. De øver sig i at kravle højere op i træerne eller gå/kravle helt op på Maglebjerg og løbe/rutsje ned igen.

Skoven byder på mange slags sanseoplevelser f.eks. kan børnene smage på bær og spiselige blade, lugte til den våde jord eller røre ved en rådden træstamme. Der er fuglesang og vind i trætoppene at lytte til.

Der er mulighed for at finde dyr i skovbunden. Bænkebidere kan børnene tage op i hånden og iagttage deres adfærd mens de kan mærke dem på huden. Frøer kan ikke tåle at man tager dem op, men så kan børnene iagttage dem og vi kan tale om deres adfærd og hvorfor de ikke kan tåle at blive rørt ved. Sådan kan børnene få en fornemmelse af forskellighed og hensyntagen.

Alt sammen med til at give børnene en begyndende forståelse for naturens sammenhæng og at den skal behandles med respekt.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har traditioner i forbindelse med højtider, fødselsdage og Dalgas Haves egne traditioner. F.eks. kan børnehalebørnene udskifte den almindelige hue med en nissehue i december.

Vuggestuen holder en planteforårsfest, hvor børnene har planter med hjemmefra, som plantes på terrasserne og derefter vandes sommeren igennem.

Børnehaven holder en sommerfest for børn, forældre og søskende i skovbørnehaven, hvor skoven bliver vist frem.

Rødderne (skolegruppen) går Lucia, har overnatning og afslutning hvor hvert barn bliver positivt benævnt for dets kompetencer og værdier som f.eks. at være en god kammerat.

Vi laver forskellige kreative ting – oftest i forbindelse med højtiderne. Nogle gange laver vi udstilling, nogle gange får børnene tingene med hjem. Vi bruger gerne ting, vi finder i naturen til at udvikle børnenes kreativitet.

I vuggestuen har hver stue deres eget grupperum. Grupperummene har alle et forskelligt udtryk som præges af de børn og det pædagogiske personale på den enkelte stue.

Børnehaven deler alle deres rum med hinanden og har fællesting. Selvom indretningen er den samme, skifter udtrykket i grupperummene i Dalgas Have efter hvilken stue, der er hjemme. Det ses at alle grupper i Børnehuset arbejder forskelligt med æstetik.

Der er mange forskellige fællesskaber i Børnehuset Dalgas Have. De er beskrevet under foregående punkter.

Det store fællesskab som Børnehuset Dalgas Have også er, kommer til udtryk når alle vuggestuerne mødes på græsplænen bagved huset og alle synger de samme sange til plantefesten, når vi holder fødselsdag på samme måde eller når de kommende vuggestuebørn kommer på besøg i børnehaven og i skoven med deres vuggestuevoksen og afdelingerne bindes sammen af børnene ryk fra vuggestue til børnehave.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi bruger evalueringssmodellen fra materialet til læreplanen.

Vi har lært modellen at kende. Inden vi fik den på rygraden satte Covid-19 en stopper for arbejdet. I 2021 går vi i gang med at øve os i at bruge den systematisk i praksis.

Vi vælger et område i det pædagogiske grundlag ud og arbejder med det. På den måde kan vi løbende evaluere på den pædagogiske praksis. Evalueringerne danner grundlag for diskussion på personalemøder og derefter om der er brug for ændringer i læreplanen eller i praksis.

Vi bruger bl.a. video og får feedback fra en pædagog/kollega på en anden stue.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi vil fremadrettet indsamle den dokumentation der er beskrevet ovenfor. Der skal være dokumentation der er egnet til fremlæggelse i evalueringen.

Vi bruger skabelonen fra EMU der hænger sammen med denne skabelon.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

[Pædagogisk læreplan](#)

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC